

Nr 427.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av §§ 1, 3, 4 och 5 tryckfrihetsförordningen m. m.

Den nuvarande tryckfrihetsförordningen kom till under intryck av Gustav III:s statskupp med dess avskaffande av tryckfriheten.

Skuggrädslan för Gustav III.

Den återställda tryckfriheten omgärdades då med en del ängsliga garantier för att hindra ett upprepande från någon regent, som strävade till eller ansåg läget i landet påkalla en diktatur. Därmed följde också ett nästan totalt negligierande av möjligheterna att ingripa även mot en så lössläppt tryckfrihets diktatoriska missbruk.

Visserligen innehöll § 3 i nämnda förordning stadganden om vad som skulle anses såsom missbruk av tryckfriheten, varpå en uppräkninng skedde i 13 punkter. Men till en början inleddes denna förteckning med en »instruktion» för alla dem, på vilka en prövning kunde ankomma. Det ålåg dessa personer att, »i fall, som tvetydiga synas, hellre fria än fälla, alltid mera fästa sin uppmärksamhet på ämnets och tankens än på uttryckets lagstridighet, på skriftens åsyftning än på framställningssättet och alltid utan rättighet att i vilket fall som helst draga obestämda slutföljder av uttrycket». Således en uttrycklig vädjan till åklagare och domstolar att lätt falla offer för förevändningar för att förhindra även en verkligt förorättad part och dennes förfäktade realiteter att komma till sin rätt.

Till ytterligare visso lämnades avgörandet om ett brott förelåg eller icke åt en jury utan domareansvar men med uppfordran i själva lagen att lägga silkesvantar på brottslingen och behandla den och det förorättade styvmoderligt. För att ytterligare skydda den politiska pressen och omöjliggöra även befogad upprättelse för realpolitiska bemödanden att främja folkets realiteter skulle juryn till $\frac{2}{3}$ väljas av parterna själva och $\frac{1}{3}$ — för att utgöra tungan på vågen — av domstolen på Guds försyn. Såsom pricken över detta »i» stadgades för fällande $\frac{2}{3}$ majoritet. De domstolsvalda ledamöterna måste med andra ord praktiskt taget vara eniga om sitt fällande trots »instruktionens» uppfordran även till dem att ej överila sig med ett fällande.

Kronan på detta monstrum av en rättegångsordning sattes med bestämmelsen, att den, som enligt förordningens mening skrev något i strid emot 3 §:s brottsbestämmelser, skulle icke själv umgälla straffet. Därtill ägde pressföretaget utse en s. k. ansvarig utgivare vid sidan av de verkliga skribenterna. Den även enligt författningen verkliga brottslingen skulle undgå straff, vilket i stället lades på den oskyldige »ansvaringen».

Nu borde väl spökrädslan för Gustav III få vara preskriberad. Vi leva dock fortfarande ganska väsentligt under den etthundrafemtioåriga hypnosen. Ansatser i kommittébetänkandet, som närmar sig något en normal rätte-

gångsordning, har i propositionen ansetts obekväma för upprätthållandet av den politiska pressens envælde över tryckfriheten som fått efterträda Gustav III:s envælde.

Tidigare kunde i kommittébetänkanden förekomma belysande uppgifter om främmande länders lagstiftning. I förevarande fall saknas sådana upplysningar både i kommittébetänkandet som i propositionen. Av justitierådet Alexanderson har jag emellertid fått den upplysningen, att i intet annat land än Sverige förekommer stadganden om en sådan tryckfrihetsprocess, som tillskapats uti vår tryckfrihetsförordning. I andra länder med tryckfrihet gå målen till de allmänna domstolarna, som anses lika goda för sådana mål som för andra mål. Han upplyste vidare — såsom jag också läst i en skildring av pressens historia — att de engelska domstolarna särskilt beivrat »lögnaktiga och vrängda framställningar till allmänhetens förvillande och förledande». Därigenom lära de engelska domstolarna uppfostrat landets press till att höja sig till ett högre plan i handhavandet av sin utomordentliga uppgift och i sitt umgänge med sanningen.

Ifrågasatta reformer av tryckfrihetsförordningen.

Den plötsliga omkastningen från monarkiskt envælde till ett envælde erkanerligen för den politiska pressen i tryckfrihetsavseende kunde liksom alla otillräckligt överlagda steg icke undgå att det senare envældets missförhållanden på sitt sätt blevo lika kännbara som tjusarkonungens. Men som människorna av naturliga skäl ha en obenägenhet att gå till grunden av sina egna ting, förrän det blir allt för svårt, så började de oundvikliga reformerna i tryckfrihetsförordningen att stanna mera på ytan. Det är då ganska intressant och tragiskt på samma gång, att, då juryväsendet i tryckfrihetsmål — en betydande reform således — infördes 1815 på förslag av konstitutionsutskottet, framhölls av utskottet, att det tillkom för att »den oskyldige» skulle få »en säkrare tillflykt och ett starkare hopp om ett opartiskt bedömande». Den av tryckfrihetens bruk misshandlade delen av mänskligheten tänkte man fortfarande icke på. Det kungliga spöket reste sig då ännu på nära håll.

Sedan har emellertid konstaterats, vilket konstitutionsutskottet också 1933 vitsordade, att detta var ett misstag. Rättegångarna blevo betydligt längre och dyrare, utgången mer osäker och oberäknelig än någonsin och det var ingenting att bjuda förorättade målsägare på.

Sedan den år 1909 sittande regeringen på grund av talrika framställningar under föregående tider uppdragit åt en kommitté att revidera tryckfrihetsförordningen, kom denna kommitté år 1912 med sitt betänkande. Det erbjöd endast en företrädesvis formell omstöpning såsom även konstitutionsutskottet år 1933 vitsordat.

Med anledning av nämnda kommittés förordnande 1909 fann jag det angeläget och således vara min plikt att framlägga riktlinjer för den tillämnade reformen. Ty vad kunde en ändring i tryckfrihetsförordningen åstadkomma, om den icke gick till botten med ärendet.

I nämnda uppsåt väcktes av mig 1910 i andra kammaren en motion om pressens reformering. Den hänvisades till ett tillfälligt utskott, vars ordförande var hovrättsrådet Bror Petré. Motionen inleddes med följande ord: »Mycket sysslande äger rum för att få folkrepresentationen och regeringsmakten bra. Man måste då fråga sig, om icke den tredje statsmakten, tidningspressen, möjligen också skulle behöva någon omvårdnad.»

Ärendet behandlades någorlunda utförligt under tre kapitel. Det första hette »Beroendet av kapitalet», där åtskilliga synpunkter och erfarenheter erbjödo sig. Det andra »Publikationsskyldighet», d. v. s. icke bara tryckfrihet utan även publikationsskyldighet i vissa avseenden för att bringa upplysning om andras meningar och rätt och därigenom hindra pressen att vilseleda allmänheten. Slutligen det tredje kapitlet, kallat »Sanningsplikt». Endast sanningen lär ju enligt vår högsta grundlag kunna göra oss fria. Det gäller således även här urkällan, som bör vara vägledande och icke minst för tryckfrihetens och pressens reformering.

Motionen utmynnade uti en begäran till regeringen att »taga i övervägande, vilka åtgärder kunna vidtagas för att i ovan angivna avseenden höja pressens självständighet och bereda den bättre förutsättningar att leda folkets politiska uppfostran».

Det tillfälliga utskottet, till vilket motionen hänvisats, avgav ett enhälligt utlåtande. Episoden ligger så långt tillbaka i tiden att de, som nu syssla med tryckfriheten och dess process, uppenbarligen ej ens känna till denna episod. Några glimtar av vad som ännu 1910 kunde tilldraga sig i riksdagen men knappast nu, må såsom en påminnelse här inflyta. Utlåtandet begynte på följande sätt:

»Utskottet delar till fullo motionärens uppfattning om tidningspressens utomordentliga betydelse i det nutida samhällslivet. Det sätt, varpå ett lands tidningspress fullgör sin uppgift, är utan tvivel i mycket hög grad bestämmande å folkets uppfostran i etiskt och politiskt hänseende.»

»Att åtskilliga, delvis djupgående brister vidlåda tidningspressens verksamhet i vårt land som i andra länder, torde svårigen kunna bestridas. Sålunda synes det å det politiska området, vilket ju närmast utgör föremål för motionärens framställning, påfallande, huru obenägna tidningar i allmänhet äro att gent emot motsatta åskådningar visa tillbörlig rättvisa.»

»Förvrängningar och förvanskningar av gjorda uttalanden», fortsätter utskottet, »förekomma i stor utsträckning, och exempel saknas icke, att inkommande genmälen undertryckas. Bevekelsegrunderna hos företrädarna för en motsatt åskådning misstänkliggöras och smutskastas ofta på ett ansvarslöst sätt, och polemiken mellan skilda pressorgan föres ej sällan i en ton, som verkar demoraliserande och förråande å läsekretsen. Synnerligast vid tiden för politiska val, då motsatserna mellan de olika partiåskådningarna skärpas, framträda de nu antydda missförhållandena i en bjärt dager. Givet är, att olägenheterna av dessa missförhållanden bliva större i samma mån som anhängarna av en viss åskådning konsekvent underlåta att taga del av de pressalster, vilka företräda en annan uppfattning. Beträffande stora delar av vårt lands befolkning är detta otvivelaktigt för närvarande fallet. Att under sådana förhållanden partimotsatserna alltmera tillspetsas och utsikterna till samförstånd i politiska spörsmål mer och mer försvåras, bör ej väcka förvåning. Enligt utskottets mening vilar i detta avseende ett ej ringa ansvar å

tidningspressen; och det skulle förvisso vara till verkligt gagn för samhällslivet, om i presskampanjen stridsmetoderna humaniserades samt ärlighet och sanningskärlek komme mera till sin rätt, än nu på många håll är fallet. Att härutinnan åtskilligt skulle kunna vinnas genom en utbredd opinion och en omfattande pressorganisation, håller utskottet för visst.»

Sedan kom utskottet in på de detaljförslag, som förekommo i motionen. Utskottet förordade vissa av dem. Beträffande andra sade utskottet, att de nog äro önskvärda men svårligen kunna åstadkommas. I ett par tre fall tog utskottet avstånd från den föreslagna utvägen.

Sedan antog kammaren enhälligt, utan votering, detta utskottsutlåtande av år 1910. Ett sådant utlåtande kan icke vår tid frambringa.

Redan då saknade dock parlamentet kraft att också gå till handling. Utskottet föreslog ej sina vackra tankars framförande genom riksdagen till regeringens och kommitténs övervägande. Frågan nådde därför icke fram ens till första kammaren.

Just vid de tiderna kommo till synes de första tydliga tecknen till förvittningen i parlamentarismen. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Episoden föranledde emellertid, att motionären inbjöds till publicistklubben för en diskussion. En del journalister tyckte, att det nog låg åtskilligt under motionen. Andra förkastade den. Men där befann sig ock en man, som förvånade de närvarande. Det var dåvarande chefredaktören för Stockholmstidningen Rinman. Han förmenade, att pressen gjort större skada än nytta för mänskligheten. Sådana varierande meningar kunde på den tiden förekomma inom pressen.

Vid ett par senare tillfällen väcktes av mig motioner, som mer eller mindre innefattade ett återupptagande av 1910 års framstöt. En gång gällde det »sanningsplikten», åt vilken 1910 ägnades ett särskilt kapitel. En annan gång gällde det igen en mera generell framryckning. Striden stod då i första kammaren efter det konstitutionsutskottet korteligen avfärdat det utsvävande förslaget, utan något av det sanningssägeri, som framstrålade år 1910 i tillfälliga utskottets motivering, men dock sedan avsomnade i skönhet, när det också gällde handling. I kammaren angreps tilltaget utan misskund av alla redaktörer med säte därstädes. På referentläktaren tronade »Bon Soir» såsom Zeus med en rad av de mindre kåserigudarna på ömse sidor. Pressens reformering stannade fortfarande i stöpet.

Även på detta område finnas dock möjligheter för så kallade »praktiska» uppslag.

År 1921 väcktes en motion om ändring i tryckfrihetsordningens hemlighållande av statsrådsprotokollen jämte protokoll i ministeriella ärenden m. m., år 1925 om offentlighet även för kommunala handlingar och 1933 om en revision av processen i tryckfrihetsmål. Alla dessa tre av mig väckta motioner föranledde riksdagsskrivelser, som nu på en gång besvarats med propositioner till 1936 års riksdag. En av samma motionär vid 1935 års riksdag återupprepad framställning om ett utrikesutskott för behandling av vårt utrikespolitiska processväsende lär till och med vara på väg att vinna konstitutionsutskottets bevägenhet, till vilken även stats- och utrikesministrarna

nyligen anslutit sig. Ett särdeles praktiskt försök av mig i riksdagen år 1935 att i tryckfrihetsmål vinna medverkan av en överkomlig lagstadgad hedersdomstol vid sidan av ett vanligt domstolsförfarande vann däremot icke bifall.¹

Den »statsfientliga propagandan».

Vid denna riksdag föreligga också förslag om åtgärder emot »den statsfientliga propagandan». Denna beröres även något i förslaget till tryckfrihetsförordning.

Till statsfientlig propaganda har traditionellt räknats och räknas fortfarande antimilitariska skrifter, som insmugglas till värnpliktiga för att uppvigla dem till olydnad mot militärlagarna och förakt för militärväsendet. Till statsfientlig propaganda räknas ock ytterlighetspartiers benägenheter att tillgripa våld och ställa till oroligheter.

Under detta sysslande och särskilt nu i övervägandet av en ny tryckfrihetsprocess glömmes bort och undanskjutes den enligt min mening och erfarenhet *farligaste statsfientliga verksamheten*. I tryckfrihetsförordningen rubriceras såsom en straffbar sak, »*lögnaktiga uppgifter och vrängda framställningar till allmänhetens förvillande och förledande*». Denna brottslighet har väl sällan eller aldrig blivit beivrad. Det går ett rykte i justitiedepartementet, att det skulle skett i ett par fall för länge sedan. I propositionen talas om tryckfrihetsmålens relativa sällsynthet såsom en naturlig sak. Man besinnar ej, att detta beror på att sistnämnda statsfientliga propaganda icke kunnat beivras av enskilda på grund utav den monstruösa tryckfrihetsprocessen och icke heller uppmärksammats av de allmänna åklagarna. De senare skulle kanske även ansett sig obehöriga, trots att ett *brott mot allmänheten* föreligger.

Den politiska pressen, även kallad partipressen, idkar en synnerlig statsfientlig propaganda genom sitt envælde även på detta område och sitt oerhörda grepp över läsekretsen, icke minst i följd av statsmaktens ligkiltighet för denna företeelse. Till skillnad från den engelska statsmaktens förenämnda ingripande med gagnelig verkan även för pressen.

För att skarpt belysa missförhållandet, tillåter jag mig, såsom skett ett par gånger förut, att återgiva vad i skilda tider två märkesmän yttrat om denna sak.

I en broschyr yttrade den tyske socialdemokratiska organisatören och banbrytaren *Ferdinand Lasalle* bl. a. följande:

»Om någon vill förtjäna penningar, så låt honom tillverka bomull eller kläde eller göra börsspekulationer. *Men om någon för snöd vinnings skull dagligen på tusen olika vägar tillför folket andlig död, det är den största förbrytelse, jag är i stånd att fatta.* — Jag tvekar ej att med själen uppfylld av sorg säga er: om icke en fullständig ombildning av vår press kommer till stånd, om denna tidningspest får lov att rasa ännu ett halvt århundrade, skall vårt folk i grund fördärvas och ödeläggas. Ni måste förstå, att, när tusende

¹ Motionen I: 226 år 1935.

tidningsskrivare, dessa vårt folks nutida lärare, med hundratusen stämmor dagligen inpränta hos folket sin dumma okunnighet, sin samvetslöshet, sitt evnuckhat till allt sant och stort i politik, konst och vetenskap, så verkar detta gift på folket, som griper därefter med tillit och hopp att därav vinna andlig styrka, och då måste denna folkanda gå under, vore den än tre gånger så härlig, som den är.»

Sedan fortsätter Lasalle i en lång klimax.

Den svenska jordbruksaposteln *Rösiö* skrev i sin bok *Revolt* bl. a.:

»Pressen är en av vår tids märkligaste företeelser. Den har en jättes makt och ett barns svaghet. Den har icke rent bröd i påsen. Den återgiver, har inga initiativ, nyskapar icke, den drives icke främst av besjälighet, är icke äkta nog i sin mening, icke stor nog i sin syn. Därför blir dess väldiga makt icke till full välsignelse. Pressen följer alltid slaviskt principer, som råkat tränga sig fram till bestämmandet över kulturarbetet och civilisationsriktningen och driver alltfört dessa allt fastare in såsom hela folkets begrepp. Den är icke nog vaken för kritik, som gisslar allfarvägarna, icke nog rask och säker resonansbotten för idéer, som födas här och där, då eller då, och verkar därför så ofta förkvävande på vad stort som vill bryta sig fram ur dunklet. Endels reser den sig tvärtemot, endels kryssar den försiktigt omkring, endast refererande. *Först långt sedan nya krafter kämpat sin blodskamp ensamma och lyckats slå allmän vaneåskådning under fötterna, resa sitt huvud under en makt, som verkligen visar sig obetvinglig, först då kommer pressen bitvis med. Den kommer nästan alltid efter.*»¹

Och så fortsätter *Rösiö* med samma tankegång i en lång klimax med betonande särskilt av pressens auktoritetsdyrkan.

Den ordinarie redaktionspersonalen verkar även i slika syften mest genom att enligt uppdrag nödgas hos läsekretsen inpränta sitt partis oemot-sägliga inställningar och däröver hopa berömmelser, men underlåta att bi-bringva den någon oväldig insikt över de andra partiernas inställningar och verkliga motiv. De kunna ej göra annat med den nuvarande regimen, som tvingar till dylikt inbördeskrig. En för alla tidningar gemensam småsint praxis är ock att, icke i annat än allmänt uppmärksammade fall, delge sin läsekrets värdefulla nyheter, som en annan tidning kommit före med. Intresset för att höja och befrukta folket till vidsyn över vad som bör komma och följaktligen en gång även kommer, är såsom *Rösiö* erinrade nästan lika med noll, förmodligen därför, att man ej kan begära mer. Ej underligt då, att allting rör sig så långsamt mot humanismens tillblivelse. Endast en andligen fri och obesticklig press kan påskynda utvecklingen.

Emot sådana företeelser, ägnade att hålla folket i okunnighet och uppvigla till ovilja mot andra, kan — vid sidan av beivrande av »lögnaktiga och vrängda framställningar» — direkt icke något åtgöras för tillfället mer än att efter ett par andra länders föredöme komplettera tryckfrihetens privilegium med någon »publikationsskyldighet» och särskilt då *rätten till genmälen*. Humanitetens landvinningar genom självansvar få här som på andra områden söka nå det väsentliga.

¹ 1910 års riksdagshandlingar i frågan om pressen äro ordagrant återgivna i »Drömmar och stridslinier» band III av C. Lindhagen. I andra kammarens diskussionsprotokoll återfinnas även Lasalles och *Rösiö*s yttranden in extenso.

I vår jäktiga tid har däremot, i olikhet med förut, då man skrev mera allvarliga artiklar, instiftats en kåsöravdelning i pressen. Det fanns också i medeltiden anställda gycklare hos furstarna. Deras uppgift var att tala sanning för furstarna. En demokratisk påminnelse i samma anda var uppdraget åt en slav att följa den romerske triumfatorns vagn och tillropa honom: »kom ihåg att du är en dödlig».

I vår tid anställas gycklare av tredje statsmakten för att tala osanning för folket om motståndare eller försvarslösa eller rättare sagt om de realiteter, som dessa vilja skydda. Man har sagt mig, att tidningarna behöva kåsörer, därför att läsekretsen består av två delar. En del läser aldrig ledarna men alltid kåserierna. Det är för dessa läsares räkning, som kåsörer anses outhärliga. De utnyttjas särskilt av partipressen inom alla läger för att exploatera tryckfriheten i syfte att, i den mån man vågar, i läsekretsens ögon presentera tidningens politiska motståndare som löjliga figurer.

Under mitt politiska liv vid tillfällen, när något värdefullt var under övervägande, har också till mig insänts packor med ringaktning och smädelser, varigenom läsekretsen genom »lögnaktiga och vrängda framställningar» bibragts okunnighet om de mest behjärtansvärda angelägenheter för folket. På detta sätt utmålas ofrånkomlig *realpolitik*, som stöter partiintressen eller siktar något framåt, hos allmänheten såsom larvig eller opraktisk. Sådant drabbar också alla andra försök att bana väg mot bättre tider. Den politiska pressens diktatur utnyttjas, vid sidan av goda gärningar, även för att tillföra folket andlig död såsom Lasalle uttryckte sig. Vilken flod av dylik framfart till allmänhetens vilseledande flödar ej ut från politiska tidningar, varje år och även nu.

Med detta har icke gjorts erinringar mot en sannskyldig humors och en rättfärdig ironis uppgift även i pressens tjänst. Sådana mästare i den konsten äro exempelvis Hasse Zetterström, Albert Engström, Bon Soir och Ivar Starkenberg, pionärer på samma gång i evolutionen. De mindre kåsörerna äro ofta offerväsen, som kämpa för uppehållet och lyda oskrivna order.

Det föreliggande förslaget.

Av vad ovan sagts framgår, att enligt min mening tryckfrihetsmålen, i likhet med vad utomlands äger rum, böra hänskjutas till det vanliga domstolsförfarandet. Därigenom besparas vi de kombinationer och invecklade bestämmelser, som den föreslagna ordningen liksom den nuvarande föra med sig. Lika rätt för båda parter och större säkerhet vinnes enligt min erfarenhet och övertygelse uppenbarligen bättre genom det ordinära domstolsförfarandet, i stället för det nu fortsatta lotteriet, och dess totala hjälplöshet.

Om detta ej bifalles måste av mig likaledes, under återopande av förestående motivering, påyrkas att tryckfrihetsmål gå till vanligt domstolsförfarande, så snart någondera parten begär det. Den kändande parten är för övrigt i de fall, om vilka i denna motion särskilt ordats, gemenligen den svagaste.

Vidare böra väl parternas rätt att omedelbart välja jurymän omsider helt utgå ur förslaget, om det äntligen skall uppnås en rimlig rättsordning.

Något skäl föreligger väl ej att misstro dem, som skola välja valkorporation, genom att för valbarhet sätta en schematisk åldersgräns, som ock är okänd för gällande författning. Dessa befattningar äro ju av annan och sällan aktiv karaktär, att skäl till en sådan formalism kan och bör hämtas från exempelvis stadsfullmäktigs rätt att avsäga sig sitt uppdrag efter viss uppnådd ålder. Sådan rätt förvägras honom för övrigt aldrig, även om avsked begäres tidigare.

Såsom i det föregående motiverats böra »lögnaktiga och vrängda framställningar till allmänhetens förvillande och förledande» kunna omsider beivras mot den brottslige på något effektivt sätt. Den enda utvägen härtill ligger i att *ett överkomligt rättsförfarande anordnas* för den förorättade, som merendels eller nästan alltid ej vill eller kan inlåta sig på en så vansklig sak som ett vanligt domstolsförfarande av den ena eller andra typen.

Det strävas efter *gemensam skandinavisk lagstiftning*. Då innebär den danska och norska förlikningsdomstolen en beprövad, av grannländerna uppskattad förebild. Likaså kan den svenska pressens privata opinionsnämnd tagas till föredöme. Dess tillkomst ger också ett uttryck för att pressen själv ansett en sådan institution vara eftersträvansvärd.

Beträffande en särskild förliknings- och hedersdomstol hänvisas även till motiven i motionen nr 226 år 1935 i första kammaren.

Hit hör även, att den som skrivit »lögnaktigt och vrängt till *allmänhetens* förledande och förvillande» bör umgälla sitt brott och icke en oskyldig ansvaring. Det bör ifrågasättas om ej chefredaktören bör stå för någon delaktighet, om han ej upprätthåller bättre disciplin i sin tidning. Systemet med särredaktörer, som styra en var sin detalj efter gottfinnande utan kontrakt, måste upphöra.

I detta sammanhang må erinras, att beivran av *allmänhetens* förvillande och förledande måste vara en statsangelägenhet att omhändertagas även av allmän åklagare åtminstone efter angivelse. Förslaget är otydligt på denna punkt.

Yrkanden.

Det hemställles,

att riksdagen med anledning av propositionen nr 235 ville:

A) efter konstitutionsutskottets formulering besluta sådan ändring i gällande tryckfrihetsförordning och propositionens förslag, att tryckfrihetsmålen överflyttas till allmänna domstolarna att handläggas enligt vanlig rättegångsordning; eller om detta ej bifalles:

B) besluta att propositionen ändras så att

1) tryckfrihetsmål gå till domstol i vanlig ordning så snart någondera parten påfordrar det;

- 2) parternas rätt att omedelbart nämna jurymän helt utgår;
- 3) någon för valmännen bindande åldersgräns för val till juryman likaledes utgår i lagen;
- C) — om den erforderliga formuleringen av de under A) och B) äskade ändringarna ej medhinnes — med avslag å propositionen begära nytt förslag med iakttagande av vad under A) och B) sägs;
- D) besluta eller hos Kungl. Maj:t begära lagföreskrifter, varigenom efter förbild av norsk och dansk förlikningsdomstol eller den svenska pressens opinionsnämnd inrättas en förliknings- eller hedersdomstol vid sidan av det stadgade allmänna domstolsförfarandet.

Stockholm den 5 maj 1936.

Carl Lindhagen.
